

**Opinia Komisji Etyki NRA
w sprawie dopuszczalności używania nazw kancelarii adwokackich
obejmujących dodatkowe określenia.**

I. Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy adwokat wykonujący zawód w formie kancelarii adwokackiej może prowadzić działalność adwokacką pod firmą przedsiębiorcy o treści: „Ochrona własności intelektualnej. XY adwokat i rzecznik patentowy”.

II. Analiza prawna

Przy analizie przedstawionego zagadnienia należy odwołać się do przepisów:

1. ustawy Prawo o adwokaturze,
2. Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu,
3. Regulaminu wykonywania zawodu adwokata w kancelarii indywidualnej lub w spółkach (uchwała nr 54/2009 NRA z dnia 12 września 2009 r. z .p. zm.),
4. ustawy o rzecznikach patentowych.

Znaczenie podstawowe przy ocenie poprawności nazwy kancelarii prowadzonej jako kancelaria adwokacka będą oczywiście miały przepisy prawa o adwokaturze oraz jej prawo wewnętrzne. I tak, art. 4 pkt a prawa o adwokaturze stanowi, że adwokat wykonuje zawód w kancelarii adwokackiej, w zespole adwokackim lub w spółce. W treści tego przepisu nie ma mowy o żadnych elementach dodatkowych, które mogłyby się pojawiać przy określaniu formy wykonywania zawodu, w szczególności zaś o takich, które jednocześnie wskazywałyby na dziedziny prawa czy obszary działalności, w jakich kancelaria się specjalizuje. Nie oznacza to oczywiście, że niedopuszczalne jest stosowanie np. rozmaitych nazw własnych. Rzecz jednak w tym, że użycie w nazwie sformułowania „ochrona własności intelektualnej” zdaje się sugerować nie tylko określoną specjalizację, ale także kompetencję do zajmowania się sprawami, które znacznie lepiej mieszczą się w zakresie należącym do właściwości rzecznika patentowego niż adwokata. Dodać należy, że Zbiór Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu przewiduje możliwość informowania klientów o prowadzonych sprawach w ogłoszeniach na stronie internetowej kancelarii, trudno byłoby natomiast – w świetle tychże Zasad – zaakceptować kształtowanie nazwy kancelarii w sposób mający sprzyjać pozyskiwaniu zleceń z zakresu określonych spraw, zwłaszcza gdyby wiązało się to z wprowadzaniem w błąd co do możliwości ich wykonania (por. § 23a ust. 1 pkt a, b, c, e, ust. 2 pkt f).

Nie bez znaczenia przy dokonywaniu wszechstronnej analizy rozważanej kwestii są również przepisy Regulaminu wykonywania zawodu adwokata w kancelarii indywidualnej lub w spółkach (uch. Nr 54/2009 NRA z dn. 12 września 2009 r. zpn.). Przepis § 4 ust. 4 tegoż regulaminu stanowi bowiem, że lokal powinien być oznaczony zgodnie z obowiązującymi przepisami, z tym że oznaczenie winno wskazywać w sposób nie budzący wątpliwości na wykonywanie w tym lokalu zawodu adwokata, przez użycie słów „adwokat”, „adwokaci”, „adwokacki” w dowolnej formie gramatycznej. W odniesieniu do spółek z niewyłącznym udziałem adwokatów wystarczające jest podanie firmy spółki z oznaczeniem „spółka prawnicza” lub podobnym, chyba że firma spółki, ze względu na jej brzmienie lub utrwaloną renomę, nie wprowadza w błąd co do charakteru prowadzonej przez spółkę działalności. W stanowiącej przedmiot analizy nazwie pojawiło się co prawda słowo „adwokat”, umieszczone jednak w kontekście, który może rodzić wątpliwość, czy ten właśnie zawód jest wykonywany. W charakterze ogólniejszej refleksji należałoby zaś dodać, że lokal, w którym adwokat wykonuje swój zawód, powinien być oznaczony za pomocą takiej nazwy, w której nie występowałyby sformułowania wieloznaczne, a przy tym mogące wskazywać na realizowanie funkcji ochrony jakichkolwiek praw, w tym m.n. praw wynikających z własności intelektualnej.

Analizując poprawność nazwy, w której pojawia się określenie „ochrona własności intelektualnej” trzeba także zwrócić uwagę, że rzecznik patentowy świadczy specjalistyczną pomoc (prawną i techniczną) w zakresie prawa własności przemysłowej. Pomoc ta polega głównie na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, badaniu stanu prawnego przedmiotów własności przemysłowej, zastępstwie prawnym i procesowym. Natomiast pomoc techniczna polega w szczególności na opracowywaniu opisów technicznych zgłoszeń do ochrony przedmiotów działalności twórczej przeznaczonych do przemysłowego wykorzystywania, badaniu zakresu ich ochrony, prowadzeniu poszukiwań dotyczących stanu techniki. Taki zakres działania rzeczników patentowych reguluje Ustawa z dnia 11 kwietnia 2001r. - o rzecznikach patentowych (Dz.U. 2001, nr 49, poz. 509, z późn. zm., tekst ujednolicony 10.12.2010).

Uwzględniając zakres pojęcia „własność intelektualna”, jaki wynika zarówno z definicji przyjętej przez Światową Organizację Własności Intelektualnej, jak również z polskich uregulowań prawnych, należałoby przyjąć, że pojęcie to dotyczy praw związanych z działalnością intelektualną w dziedzinie literackiej, artystycznej, naukowej i przemysłowej, obejmujących:

- prawo autorskie i prawa pokrewne z prawami autorskimi;
- prawa do baz danych,
- prawa ochronne obejmujące własność przemysłową, a więc wynalazki, wzory użytkowe i wzory przemysłowe, znaki towarowe, oznaczenia geograficzne a także topografie układów scalonych.

Oznacza to, iż rzecznik patentowy zajmuje się wprowadzanie własnością intelektualną, ale czyni to wyłącznie w zakresie własności przemysłowej. Stąd też użycie w nazwie kancelarii, nawet gdyby miała to być jednocześnie kancelaria patentowa, sformułowania „ochrona własności intelektualnej” może być uznane za dezinformujące.

Jeden jeszcze aspekt wymaga odrębnego omówienia. Otóż sformułowanie wskazujące wprost na ochronę jakichkolwiek praw, zwłaszcza gdyby sugerowało ono, że ochrona ta ma charakter instytucjonalny, „zarezerwowane” zostało przez ustawodawcę dla organów innych

niż adwokatura, przy czym ochrona ta może mieć charakter podmiotowy (dotyczy osób) albo przedmiotowy (a więc odnosić się do pewnych wartości). I tak przykładowo w przepisach Konstytucji RP łatwo znaleźć regulacje, w których mówi się o ochronie posła, praw konsumenta, lokatora, ale także życia, czy środowiska (art. 5, 74, 38, 72, 76 Konstytucji RP). Z kolei przepisy ustawy o prokuraturze z dn. 20 czerwca 1985 r. (Dz. U. Nr 31, poz. 138 ze zm., tj. z 14 października 2011 Dz. U. Nr 270, poz. 1599) stanowią, że organem ochrony prawnej jest prokuratura. Mogłoby to oznaczać, że pojęcie ochrony związane jest z działalnością organów państwowych, nie zaś adwokatów, którzy – tworząc adwokaturę – powołani są do udzielania pomocy prawnej i jedynie współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa (ustawa Prawa o adwokaturze z dn., 28 maja 1982 r., tj. Dz.U. z 2009 r. Nr 1456, poz. 1188 zpn.). Używanie w nazwie kancelarii adwokackiej sformułowania „ochrona własności intelektualnej” jawi się w tym kontekście jako nieuzasadniona próba uzurpowania sobie funkcji, która nie leży w kompetencji adwokatów, mogących wszak jedynie współdziałać w ochronie praw (czyli – innymi słowy – wspierać uprawnione podmioty w dążeniu do skutecznego z niej korzystania), a to jest już zupełnie odmienna rola. Trzeba też zauważyć, że używanie takiej nazwy może oznaczać w odbiorze społecznym posiadanie jakiś nadzwyczajnych uprawnień adwokata, który łączy dwa zawody – rzecznika patentowego i adwokata. Oczywiście pod względem prawnym istnieje możliwość łączenia tych zajęć, ale zawód adwokata uznać należy w tym przypadku za pierwotny w stosunku do zawodu rzecznika patentowego. W przeciwnym razie kancelaria powinna zostać określona jako kancelaria patentowa. Z drugiej strony mógłby ktoś w tym miejscu przywołać zasadę wolności gospodarczej, jakże przecież powszechnie odnoszoną od pewnego czasu również do adwokatów jako przedsiębiorców. Trzeba jednak zauważyć, że gdyby nawet uznać, że swobodne podejmowanie działalności gospodarczej jest dozwolone każdemu na równych prawach, to nie należy zapominać o tym, że ustawodawca może w tej kwestii ustanawiać wyjątki (por. W. Marchwicki, M. Niedużak, Odpowiedzialność dyscyplinarna. Etyka zawodowa adwokatów i radców prawnych, C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 321).

Warto na zakończenie przypomnieć również stanowisko Komisji Etyki NRA, przedstawione na posiedzeniu w dniu 24 marca 2012 r., a sprowadzające się do stwierdzenia, że korzystanie z systemu ad words oferowanego przez Google w warunkach dostępu do informacji o świadczonych usługach nie może być traktowane jako reklama. W dyskusji podkreślano, że należy pamiętać o takim oferowaniu usług prawnych, które nie zawiera pojęć oceniających, wyróżniających pozytywnie spośród innych podmiotów świadczących podobne usługi. Ówczesny skład Komisji wyraził również pogląd, że we wszelkiego rodzaju ogłoszeniach o działalności adwokatów w kancelariach i spółkach należałoby używać pojęcia „prowadzi sprawy” zamiast pojęcia „specjalizuje się”. *De lege lata* prawo o adwokaturze nie przewiduje bowiem pojęcia specjalizacji adwokatów w określonej dziedzinie prawa. Z drugiej jednak strony podkreśla się, zwłaszcza w regulaminach doskonalenia zawodowego, a także w Zbiorze Zasad Etyki, że adwokat ma obowiązek doskonalenia zawodowego (patrz: § 8 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu).

III. Wnioski

W konkluzji – biorąc pod uwagę standardy wynikające z ustawowego określenia form, w jakich adwokat wykonuje swój zawód, ze spoczywających na nim z mocy ustawy zadań oraz z powołania do pełnienia określonych funkcji, a także obowiązku oferowania świadczonych usług w sposób wolny od niedopuszczalnej reklamy oraz nie stwarzający ryzyka dezinformowania potencjalnych klientów co do posiadanych kompetencji oraz roli, w jakiej może występować – należy przyjąć, że określenie prowadzonej działalności adwokackiej pod firmą przedsiębiorcy o treści: „Ochrona własności intelektualnej. XY adwokat i rzecznik patentowy” standardów takich nie spełnia i – jako takie – nie powinno pojawiać się w nazwie firmy prowadzonej jako kancelaria adwokacka.

Adw. Andrzej Malicki

Adw. prof. dr hab. Jacek Giezek